

TÖÖINSPEKTSIOON

**2007. AASTA III KVARTALI
TÖÖKESKKONNA ÜLEVAADE**

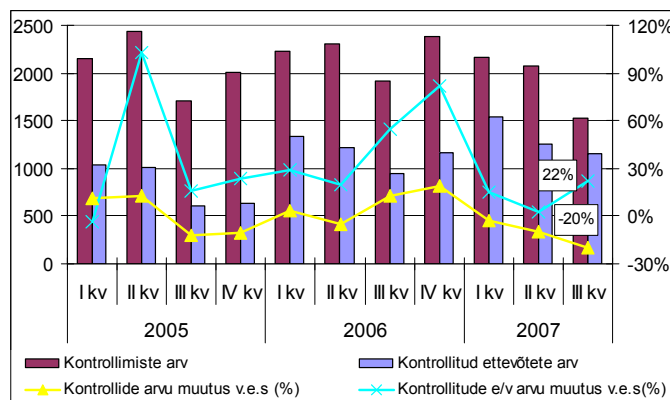
Oktoober 2007

Tööinspeksiooni 2007.a III kvartalit iseloomustavad tööõnnetuste arvu langus, vähenenud kontrollimiste arv ning suurenenud kontrollitud erinevate ettevõtete arv.

III kv on tööõnnetusi registreeritud oluliselt vähem, kui möödunud kvartalites ning samuti võrreldes eelmise aasta sama perioodiga. Tööõnnetuste arv on vähenenud nii juhtumite lõikes kui suhtarvuna 100 000 töötaja lõikes. Käesoleva aasta III kvartalis registreeriti 1 surmaga lõppenud tööõnnetus, möödunud aasta samal perioodil toimus 5 surmaga lõppenud tööõnnetust.

Järelevalve alased töötulemused on suuresti mõjutatud puhkuseperioodist. Järelevalve käigus läbiviidud kontrollid on teostatud vähem kui teistes kvartalites ning võrreldes eelmise aasta III kvartaliga on kontrollimiste arv vähenenud 20%. Samas on kasvanud nende ettevõtete arv, kus viidi läbi töötervishoiu ja tööohutuse ning töösuhete kontrollimisi eraldi, mis tähendab, et on suudetud suurendada ettevõtete ringi, mida tööinspektorid külastavad. Võrreldes möödunud aasta III kvartaliga on külastatud ettevõtete arv suurenenud 22% ehk 207 ettevõtte võrra.

III kvartalis valmistati Tööinspeksioonis ette „Raskuste käsitsi teisaldamise“ kampania, mis viiakse läbi käesoleva aasta IV kvartali jooksul. Kampania raames viiakse üle Eesti läbi 200 sihtkontrolli, millest 100 kontrolli transpordiettevõtetes ning 100 tervishoiu valdkonnas.

Joonis 1

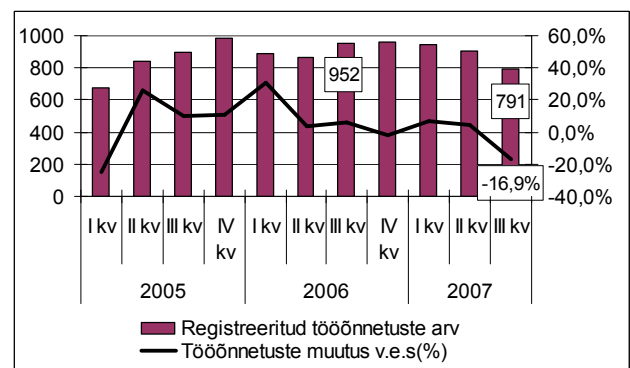
Töötervishoid ja tööohutus

Tööõnnetused

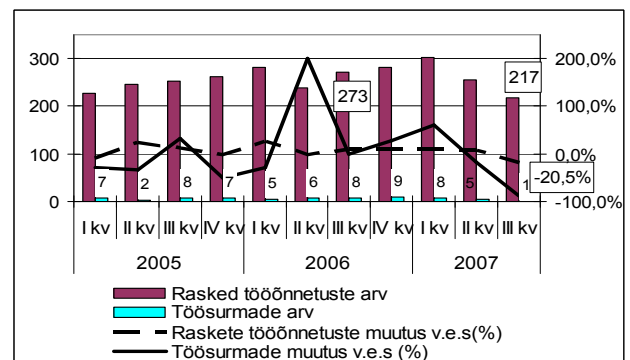
Tööõnnetuste arv on võrreldes möödunud aasta III kvartaliga vähenenud ligi 17%. Tööõnnetuste arv näitab langustendentsi ka 9 kuu lõikes. Samuti on vähenenud raskete tööõnnetuste arv nii kvartalite lõikes kui võrreldes möödunud aasta 9 kuuga. 100 000 töötaja kohta on tööõnnetuste arv langenud 9%, kui möödunud aasta III kv toimus 100 000 töötaja kohta 134 tööõnnetust, siis käesoleval aastal 122.

Tööõnnetusi 100 000 töötaja kohta registreeriti enim Lääne-Virumaal ning Järvamaal. Lääne-Virumaad iseloomustab kahe suure tööstusettevõtte (puidutööstus ning toiduainetööstus) olemasolu maakonnas. Nendes ettevõtetes on suuremat tähelepanu pööratud ka kergete tööõnnetuste registreerimisele, millest teatatakse kohalikule inspeksioonile. Samuti võib esile tuua väga head koostööd arstidega, mis teeb tööõnnetuste varjamise raskemaks.

Võrreldes 2006.a III kvartaliga on tööõnnetuste arv 100 000 töötaja kohta kasvanud Viljandi-, Saare- ja Võrumaal. Suurimat tööõnnetuste arvu langust on III kvartalis märgata Põlva-, Rapla- ning Pärnumaal.

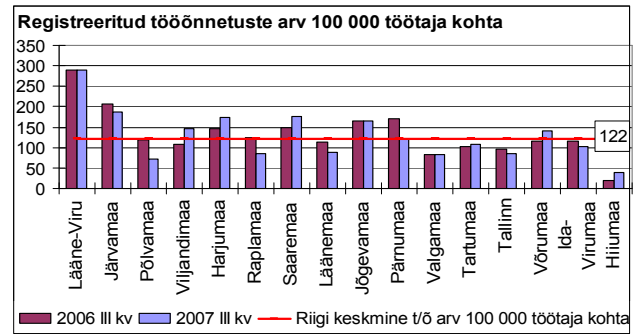
Joonis 2

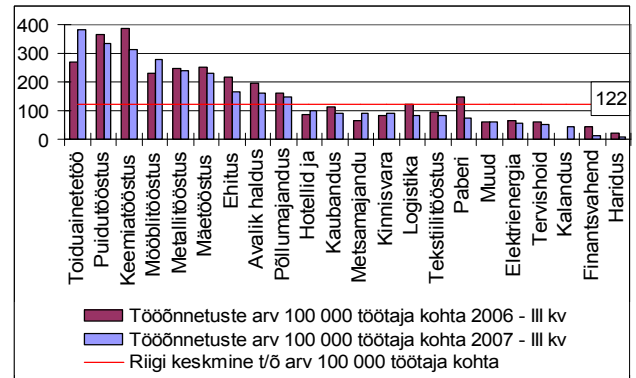
Joonis 3

100 000 töötaja kohta tegevusalade lõikes on ohtlikumad tegevusalad III kv töötleva tööstuse tegevusaladest toiduainetööstus ning puidutöötlemise ja puittoodete tootmise ettevõtted. Enim ongi 100 000 töötaja kohta õnnetuste arv tõusnud toiduainetööstuse ning mööblitööstuse ettevõtetes. Toiduainetööstuse töönnetuste suhtarvu töötaja kohta on tõstnud suur töötajate arvu vähenemine selles sektoris (-21%). Ehitussektor, kus töönnetuste juhtumite arv on võrreldes möödunud aasta III kvartaliga jäänud samaks on töönnetuste suhtarv 100 000 töötaja kohta langenud 23%.

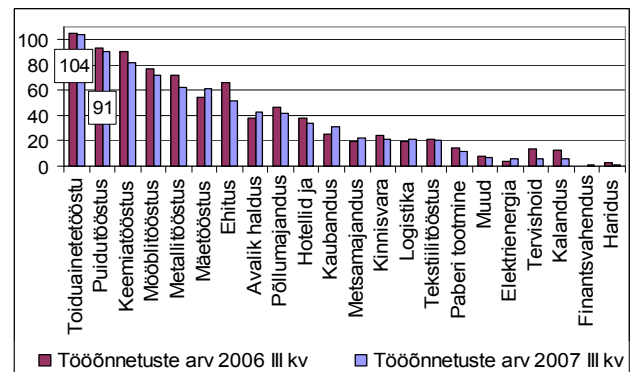
Tegevusalade lõikes on töönnetuste arv vähenenud pea igas sektoris. Enim on õnnetuste arv langenud töötleva tööstuse tegevusaladest paberitootmise ettevõtetes. Mõnevõrra on töönnetusi rohkem toimunud mööbli- ning toiduainetööstuses.

Joonis 4

Joonis 5

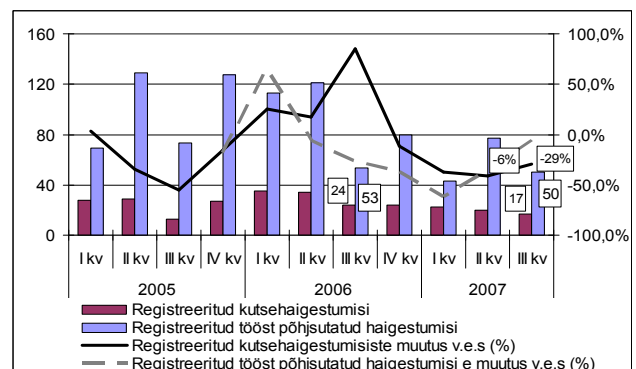
Joonis 6

Kutsehaigused ja tööst põhjustatud haigestumised

III kvartalis teatati Tööinspeksioonile 17 kutsehaigestumisest, kellele on pandud kokku 21 kliinilist diagnoosi. Teateid tööst põhjustatud haigestumiste kohta registreeriti 50, milles oli märgitud kokku 61 tööst põhjustatud haigestumise diagnoosi.

Enim diagnoositud KH-ks olid füüsilisest ülekoormusest põhjustatud luu-lihassüsteemi haigused. Peamiseks kliiniliseks diagnoosiks on jätkuvalt õlavöötme ja küünarvarre piirkonna haigused nagu karpaalkanali sündroom ning müofastsiaalsed valud. TPH teatiste põhjal on enim diagnoositud müratekkest kuulmisnõrkust. Jätkuvalt tuleb töökeskonnas suuremat tähelepanu pöörata müra vähendamisele ning luu- ja lihassüsteemi kahjustavatele ohuteguritele.

Tegevusalade lõikes diagnoositi III kvartalis enim tööst põhjustatud haigestumisi

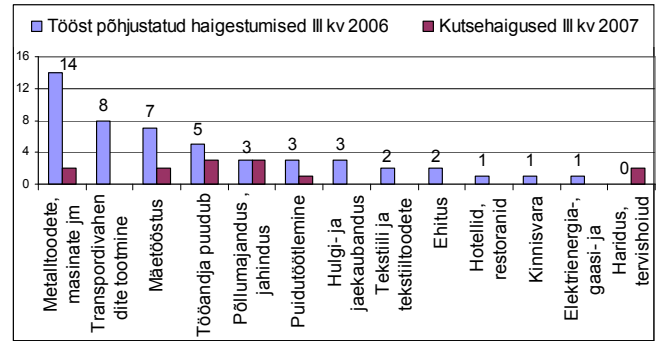

Joonis 7

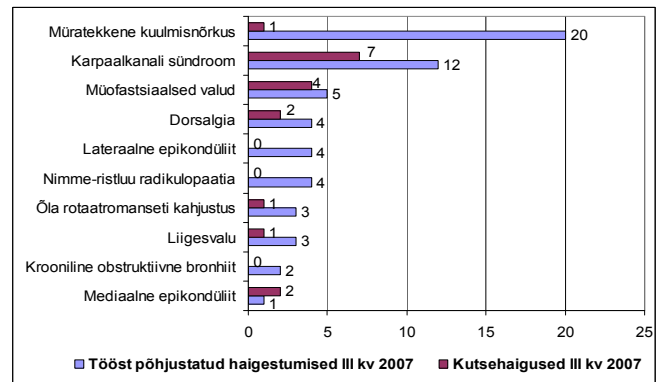
töötleva tööstuse tegevusaladest transpordivahendite tootmise sektoris, millest kitsam tegevusala on laevade ja ujuvvahendite ümberehitus, remont ja hooldus. Selle tegevusala töötajatel diagnoositi eranditult kõigil müratekkene kuulmisnõrkus.

Teistel metalli- ja masinatootmise tegevusala töötajatel on samuti enam levinud tööst põhjustatud haigestumise ohuteguriks müra. Teine sagedamini esinev ohutegur sellel alal on füüsilise töö raskus (raskuste käsitsi teisaldamine) või korduvad stereotüüpsed liigutused, millest põhjustatuna diagnoositi lihaste ülepingega seotud haiguseid. Mäetööstuse tegevusalast põlvkivi-kaevanduses on sagedamini esinevaks haiguseks kas müratekkene kuulmisnõrkus või nimmeristluu radikulopaatia, mis on põhjustatud siis kas vastavalt müra või füüsilise töö raskusest.

Diagnoosid, mis sageli koos esinevad on näiteks põhidiagnoosina karpaalkanali sündroom ning lisaks teise diagnoosina kas ülepingutuse ja survega seotud pehmete kudede haigused või õlalüigese rotaatromanseti kahjustus või küünarliigese keskmise põndapealise põletik.

Joonis 8

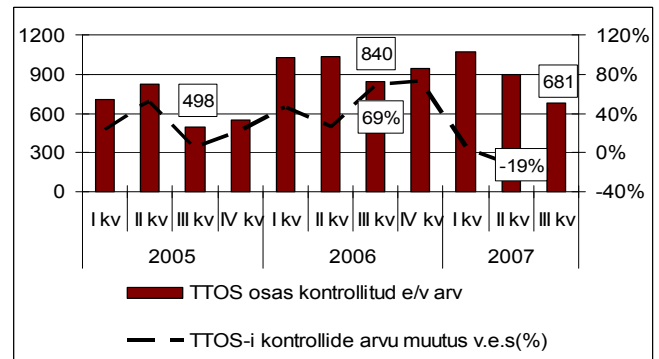

Joonis 9

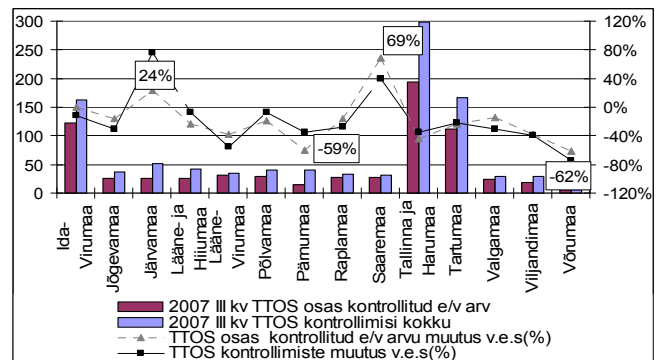
Töötervishoiu ja tööohutuse järelevalve

Töötervishoiu ja tööohutuse järelevalve käigus külastati III kvartalis 681 ettevõtet, kus viidi läbi 1005 kontrollimist (üld-, siht-, kiir- või järelkontrolli), teostati 134 uue ehitise ülevaastust ning 11 isikukaitsevahendite turujärelevalvet. Võrreldes möödunud aasta III kvartaliga on nii töötervishoiu ja tööohutuse kontrollimiste arv, kui kontrolliga haaratud ettevõtete arv vähenenud. Erinevate kontrollide vähenemise üheks põhjuseks on „topeltkontrollide” (kiirkontroll + sihtkontroll/üldkontroll) registreerimise lõpetamine infosüsteemis. Eesmärk on pigem suurendada kontrolliga haaratud ettevõtete arvu, kui viia läbi erinevaid kontrolle.

Töötervishoiu ja tööohutuse järelevalve ettevõtete üle on III kv vähenenud pea kõigis maakondades. Kontrollitud ettevõtete arv on enim suurenenud Saaremaal ning Järvamaal. Nagu eelpool öeldud on III kvartalile iseloomulik puhkusteperiood, siis on see ka üks peamine põhjus järelevalve mahu vähenemisele. Võrreldes möödunud aasta III kvartaliga teostab käesoleval aastal järelevalvet ka vähem tööinspektoreid. Vastavalt 2007.a prioriteetsetele tegevusvaldkondadele kontrolliti ka III kv enim tegevusaladest - hulgi- ja jaekaubandusega (20% kontrollimistest); ehitusega (18%); kinnisvaraga ning põllumajandusega tegelevaid ettevõtteid.

Joonis 10

Joonis 11

Enim viidi III kv järelevalve käigus läbi sihtkontrolle, mis olid suunatud konkreetsele valdkonnale, nt. masinaohutuse sihtkontrollid, kaebuste lahendamiseks vajalikud kontrollimised, maakondades planeeritud kohalikud sihtkontrollid jne. Üleriigiline raskust käsitsi teisaldamise sihtkontroll on planeeritud IV kvartalisse.

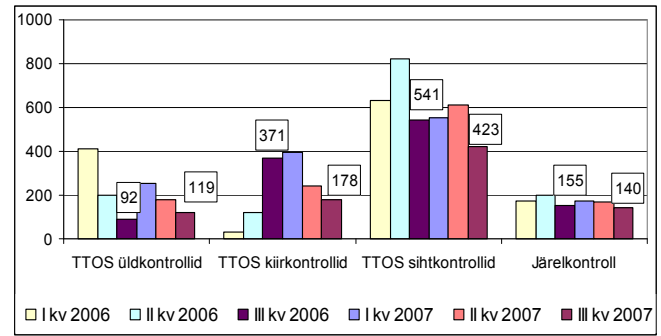
Kiirkontrollide osakaal on järjest vähenenud kuna töökeskkonna ohutegurite hindamisleht täidetakse ära ka üldkontrolli läbiviimise käigus. Eraldi kiirkontrollide läbiviimist ei peeta otstarbekaks. Mõnevõrra on vähenenud ka järelkontrollide osakaal, kuid neid on plaanis hakata suurendama kuni 17%-ni kontrollimistest.

Kiir- ja üldkontrollide käigus täideti töökeskkonna ohutegurite hindamislehti 277 ettevõttes. Sagedamini esinevateks ohuteguriteks ettevõtetes hinnati samal tasapinnal kukkumisohtu, mida esines 86% ettevõtetest, töötamiseks ebasobivat õhutemperatuuri - 74% ettevõtetest ning sundasendis töötamist - 73% ettevõtetest. Enamikes ettevõtetes on siiski abinõud tarvitusele võetud nii, et need ohutegurid ei mõjutaks töötaja tervist. 16% fikseeritud ohutegurite puhul on inspektorid märkinud, et abinõusid kas ei ole või pigem ei ole tarvitusele võetud. Näitena võib tuua, kui plahvatusohtlike või muude füsioloogiliste ohutegurite puhul on abinõud alati tarvitusele võetud, siis on veel vähe tähelepanu pööratud raskest füüsilisest tööst põhjustatud ohuallikatele ning kukkumisohtudele samal tasapinnal. Ehk ei osata neid veel piisava tõsidusega ohuna hinnata ning seetõttu on jäänud ka meetmed kasutusele võtmata.

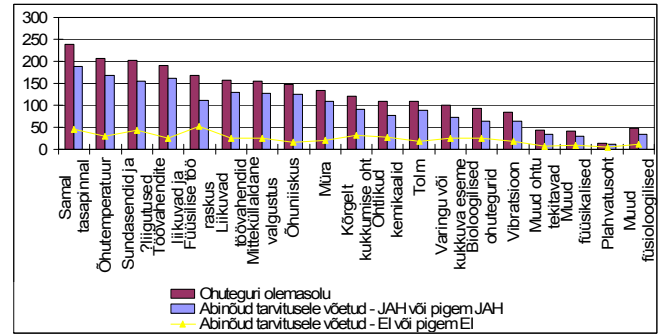
Majandussektorite lõikes on näha, et enim esineb füüsilise töö raskusega kaasnevat ohutegureid jae- ja hulgikaubanduse sektoris; kukkumisohtu samal tasapinnal on märgitud samuti sagedamini kaubanduse, kinnisvara ja ehituse sektoris. Õhutemperatuur ohutegurina mõjutab nii kinnisvara, ehituse kui kaubanduse valdkonna töötajate töötajimusi. Metall- ja puidutööstuses on suurimateks ohuallikateks lisaks eelpool nimetatutele töövahendite liikuvad osad, millest enamustel juhtudel on tööandjad sellele ka tähelepanu pööranud ning abinõud kasutusele võtnud.

Järelevalve töö käigus hinnatakse nii töökeskkonnavalase töö korraldamise nõuetele vastavust, kui antakse hinnang töökeskkonna seisundile tervikuna.

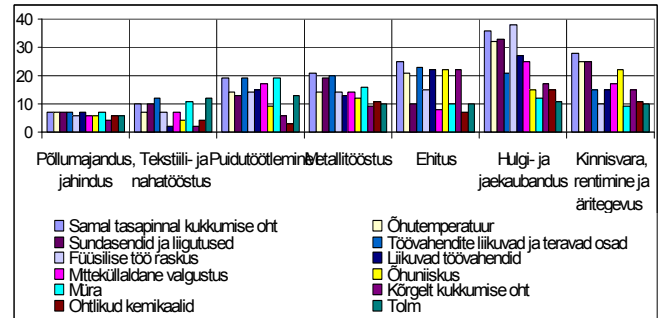
Töökeskkonna seisundi hindamisel lähtutakse hinnangu andmisel eelkõige töökeskkonna turvalisusest: kas ja millised ohutegurid ettevõttes esinevad, kas ettevõttes on ohud maandatud või kas pööratakse tähelepanu riskide vähendamisele. Jooniselt 15 on näha, et

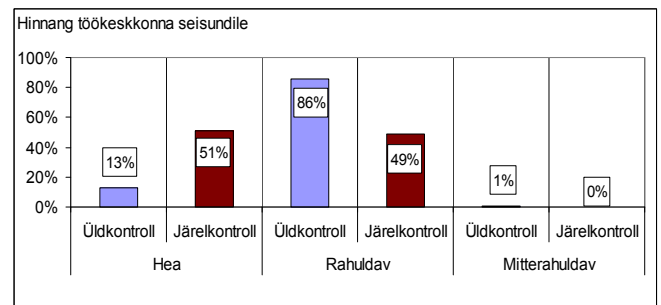
Joonis 12

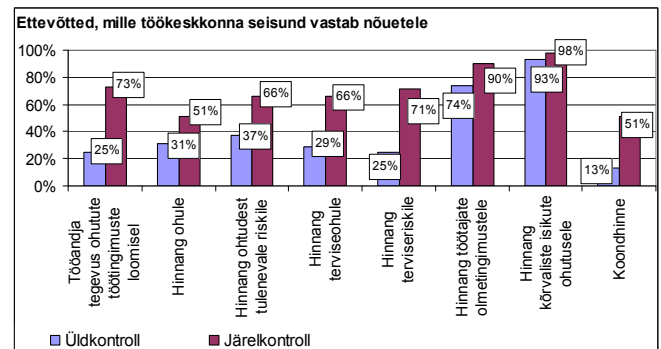
Joonis 13

Joonis 14

Joonis 15

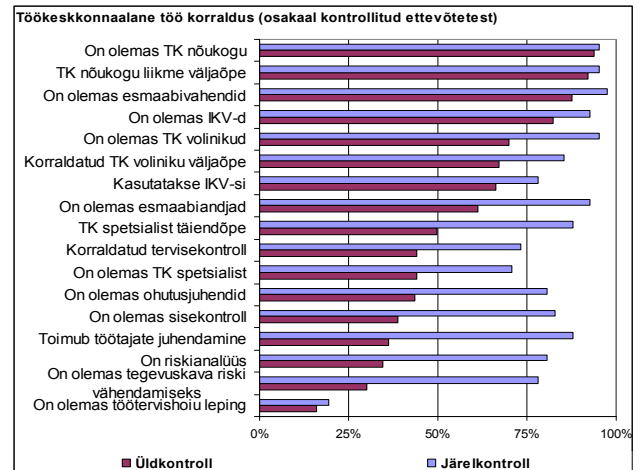
Joonis 16

esmasel kontrollimisel ehk üldkontrolli käigus hinnati töökeskkonna seisund heaks vaid 13% ettevõtetest, rahuldavaks 86%. Järelkontrolli tulemusel oli veidi üle poolte kontrollitud ettevõtete töökeskkonna seisund muutunud paremaks. Üld- ja järelkontrolli võrdlusena muutub ettevõtetes enim tööandja poolne tegevus ohutute töötingimuste loomisel ning suudetakse mõjutada tööandjat tegutsema terviseriski vältimise või vähendamise nimel.

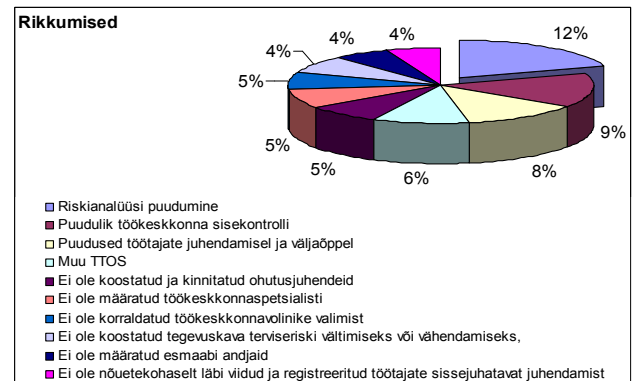
Töökeskkonnaalase töö korralduse hindamisel võetakse arvesse mitmeid kriteeriume, näiteks kas töökeskkonna spetsialist ja volinikud on valitud, kas riskianalüüs on läbiviidud, kas ohutusjuhendid on olemas jne. Töökeskkonnaalase töö korraldamise hindamise tulemusena selgus, et III kvartalis kontrollitud ettevõtetes oli suurimaks probleemiks TTOS-e nõue töötervishoiu teenuse lepingu sõlmimise osas, mida seadusest lähtuvalt tuleb täita, kuid jääb ka peale järelkontrolli tegemata. Nagu jooniselt 17 näha, muutus töökeskkonna alane töökorraldus märgatavalt paremaks. Peale üldkontrolli läbiviimist on ettevõtetes koostatud tegevuskava riskide vältimiseks või vähendamiseks, läbi viidud töötajate juhendamine ning parandatud töökeskkonna sisekontrolli. Kõik need tegevused on esmatähtsad ohutu töökeskkonna tagamisel.

Sagedamini esinevateks rikkumisteks ettevõtetes on ikka riskianalüüsi puudumine ning puudulik töökeskkonna sisekontroll, töötajate esmane- või täiendjuhendamine ning väljaõpe üldiselt. Ida-Virumaa ettevõtetes on lisaks eelnevatele rikkumistele fikseeritud rohkem rikkumisi ka tööõnnetuste puuduliku registreerimise ja uurimisega, raskuste käsitsi teisaldamise riski hindamisega ning puuduseid tegevuskavaga terviseriski vältimiseks või vähendamiseks. Tartumaa ettevõtete kontrollimise käigus on rohkem avastatud rikkumiseks ohutusjuhendite puudumine. Maakondade lõikes fikseeriti enim rikkumisi Tallinnas ja Harjumaal, vähem Valga- ning Saaremaal.

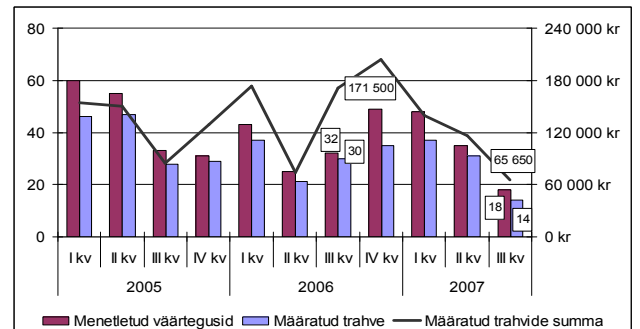
Kontrollimiste käigus esitati III kvartalis kokku 2293 nõuet, millest sunnirahaga hoiatati 87 korral, summas 301 000 krooni. Täitmisele pöörati sunniraha 2 korral summas 4 000 krooni. Eelmise kvartali jooksul esitati nõudeid rohkem, kuid sunniraha pöörati täitmisele vaid ühel korral.

Joonis 17

Joonis 18

Joonis 19

Trahve määrati III kvartalis füüsilistele isikutele 1 korral seoses tööõnnetusega ning juriidilistele isikutele 13 korral, millest 11 juhul seoses tööõnnetustega, summas 65 500 krooni.

Töösuhted

Töövaidlused

Töövaidluskomisjonidele (*edaspidi TVK*) esitati 587 avaldust, mis on mõnevõrra rohkem kui II kvartalis, samas on näha, et aasta lõikes on avalduste esitamine hakanud suurenema just III kvartalist. Lahendamisel oli kokku 942 avaldust, millest jõudis lahendini 393 avaldust. Lahendini jõudis avaldusi eelmistest kvartalitest vähem seetõttu, et kolmandasse kvartalisse jäävad töövaidluskomisjonide juhatajate ja sekretäride puhkused, mis omakorda tähendab, et avaldusi võetakse küll vastu, kuid istungeid ei toimu. Sellest on ka põhjustatud joonisel 22 olev 1 kuu jooksul istungitele määratud avalduste osakaalu suur langus võrreldes teiste kvartalitega. Tööandjate poolt esitatud avalduste osakaal kogu avalduste arvust on vaid 4%.

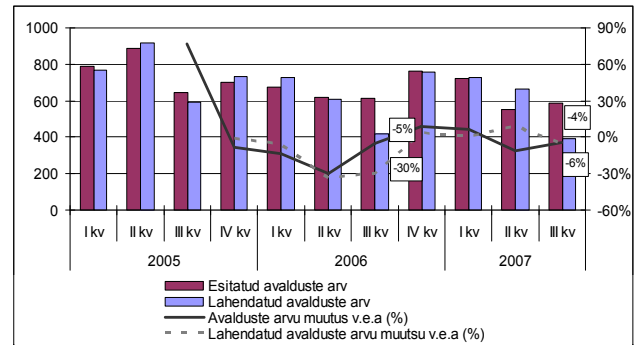
Avaldusi on rohkem laekunud Tartu- ja Viljandimaa TVK-le. Vabariigis kokku on 47% avaldustest esitatud Tallinna ja Harjumaa TVK-le, Tartumaa TVK-le 18% ning Ida-Virumaale 10%.

Nõuete sisu järgi pöörduvad töötajad enim TVK-de poole töötamise ajal maksmata palga nõuetega, tööraamatu ja lõpparve kinnipidamise hüvitise nõuetega ning töölepingu lõpetamise ebaseaduslikuks tunnustamise nõuetega. Tööandjate peamiseks nõude sisuks on töötaja poolt materiaalse kahju tekitamise hüvitamise nõuded. Rahalised nõuded moodustavad kõikidest nõuetest hinnanguliselt 94-96 %.

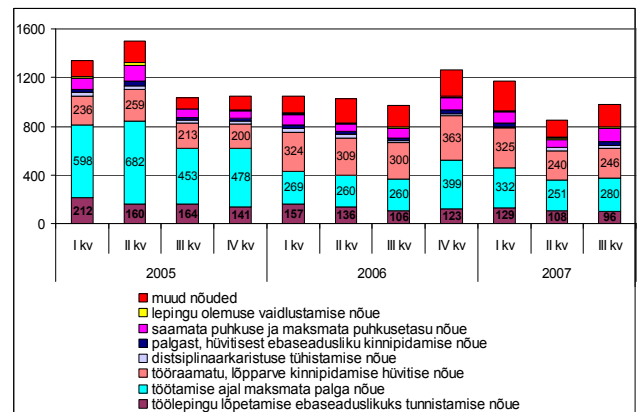
Nõusolekud, kooskõlastused, registreerimised

Käesoleva aasta III kvartalis esitati TLS-st, TPS-st ja ATS-ist tulenevalt erinevatel alustel 986 taotlust nõusoleku või kooskõlastuse saamiseks, millest nõusolek/kooskõlastus anti 88% taotlustele.

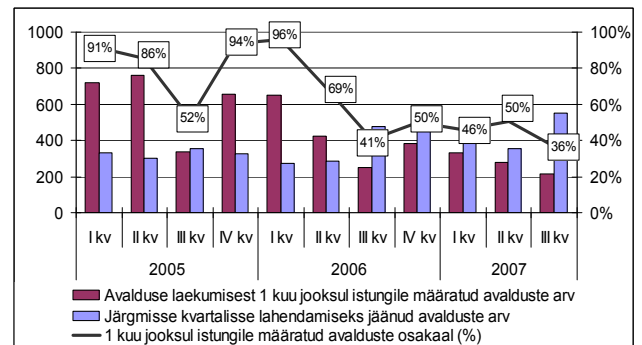
Võrreldes möödunud aastaga on suurenenud nõusoleku saamiseks taotluste arv, mille puhul tööandjal ei ole võimalik töötajat üle viia ajutiselt kergemale tööle. Kooskõlastamiseks esitati Tööinspeksioonile enim töösisekorraeskirjade kooskõlastamise taotluseid (77% kooskõlastustest).

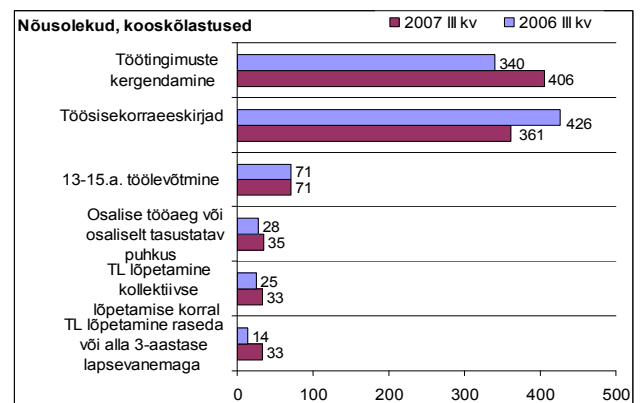
Joonis 20

Joonis 21

Joonis 22

Joonis 23

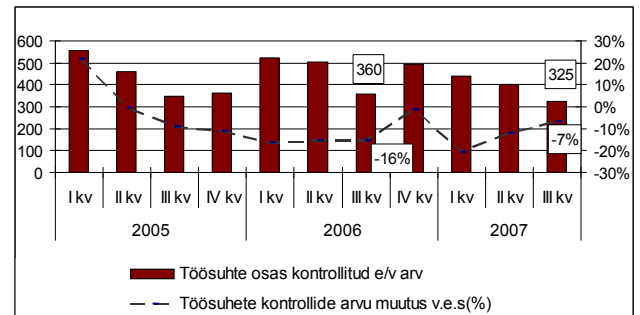
Töösuhete järelevalve

III kv jooksul viidi töösuhete alal läbi 524 kontrolli (üld-, siht- või järelkontrolli) 325 ettevõttes. Kontrollitud ettevõtete üldarvu vähenemist on mõjutanud juristide puudus maakondades. Tunduvalt on kontrollitud ettevõtete arv langenud Lääne-Virumaal ning Tallinnas ja Harjumaal, kus peamiseks probleemiks on tööinspektor-juristide vähesus. Lääne-Virumaa jurist täidab alates käesoleva aasta II kvartalist inspektsiooni juhataja ülesandeid ning otsese järelevalvega tegeleb oluliselt vähem. Samuti on töösuhete järelevalve vähenenud Võrumaal. Võrumaa järelevalve mahu vähenemine on suuresti tingitud organisatsioonilise poole pealt (kohaliku inspektsiooni kolimine teise asukohta jne). Kontrollimiste arvu vähenemise teiseks põhjuseks võib lugeda ka töökeskkonna inspektorite poolt läbiviidavate töösuhete õigusaktide kontrollimiste vähenemise (töösisekorra eeskirjad, töölepingu ning tööajaarvestuse olemasolu). Töösuhetealase kontrolliga haaratud ettevõtete arv on enim suurenenud Pärnu- ja Raplamaal.

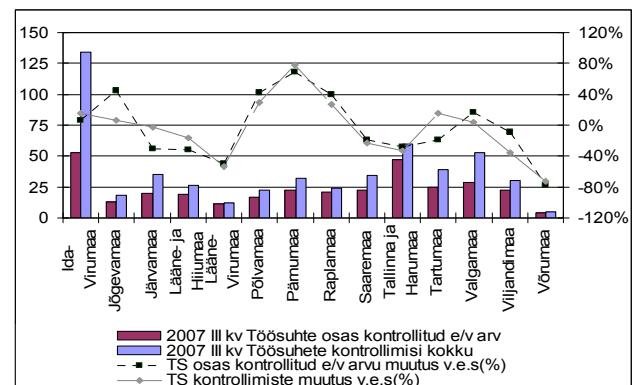
Lähtuvalt majandussektoripõhisest kontrollimisest on III kvartalis üldkontrolli käigus kontrollitud – hotelle, restorane 42%, haridusasutusi 13%, hulgi- ja jaekaubandust 12%, tervishoiuasutusi 10% ning ehitusettevõtteid 9% kontrollimistest. Hinnang kontrolli tulemustele esitatakse aasta kokkuvõttes.

Rikkumistest seaduste lõikes tuvastati jätkuvalt enim Töölepingu seadusest (TLS) tulenevate õigusaktide nõuete rikkumisi, millest enim eksitakse töölepingu vormistamise ning töösisekorraeeskirjadega seotud nõuete vastu. Töö- ja puhkeaja seaduse (TPS) nõuete rikkumised moodustavad avastatud rikkumiste üldarvust 24%. Selle seaduse raames on peamiseks rikkumisteks tööajaarvestuse pidamine ning tööajakorraldus.

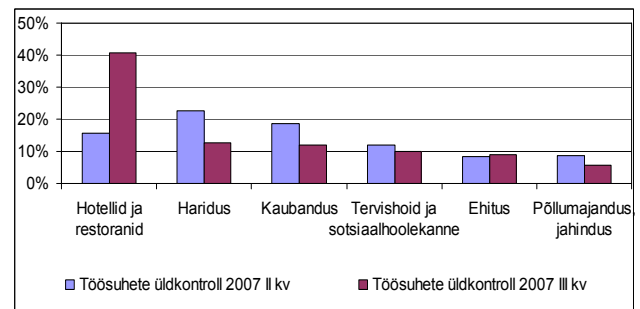
Majandussektorite lõikes õigusaktide rikkumised oluliselt ei erine. Kui valdavalt rikutakse töölepingute kohustuslike tingimuste nõuet, siis on selliste rikkumiste arv võrreldes teiste õigusaktide rikkumistega suurim kõigis majandussektorites. Vaid mõningast erinevust võib märgata erinevate tegevusalade vahel, nt hotellide, restoranide kontrollimistel avastati mõnevõrra rohkem rikkumisi TPS §15: „Töövahetuse kestus üle 12 tunni“ lõikes või nt põllumajanduse, metsanduse sektoris, kus eksiti rohkem tööajaarvestuse pidamise või selle puudumise nõuete vastu.

Joonis 24

Joonis 25

Joonis 26

Töösuhete kontrollimiste käigus esitati kokku 558 nõuet, millest sunnirahaga hoiatati 23 juhul summas 60 500 krooni. Täitmisele pöörati sunniraha 2 juhul summas 8000 krooni. Lisaks majandussektoritepõhisele üldkontrollidele viiakse töösuhete järelevalve käigus läbi ka sihtkontrolle. Üks sihtkontrolli liik on „Juhtide töö- ja puhkeaja“ sihtkontroll, mida viidi III kvartalis läbi 11 ning selle raames kontrolliti 49 juhti. Põhjalikum ülevaade sellest sihtkontrollist tehakse aasta kokkuvõttes. Ületunnitöö sihtkontrollide kokkuvõtte tehakse samuti aasta lõppedes, vahearuannet selle sihtkontrolli kohta ei tehta.